

Kako postati ekološki proizvođač?

Ekološka proizvodnja jest organizirana i registrirana proizvodnja koja podliježe obveznom stručnom nadzoru na cjelokupnom gospodarstvu. Priroda i učestalost stručnog nadzora određuje se na temelju procjene rizika, pojavi nepravilnosti i utvrđivanja sukladnosti. Stručni nadzor provodi se najmanje jednom godišnje. Uz obvezan stručni nadzor ekološka proizvodnja podliježe i službenim kontrolama hrane sukladno odredbama Zakona o službenim i propisima donesenim na temelju njega.

Zakonski propisi

Načela ekološkog uzgoja određena su Zakonom o provedbi Uredbe vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda, Zakonom o provedbi Uredbe komisije (EZ) br. 889/2008 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda u pogledu ekološke proizvodnje, označavanja i stručne kontrole, Zakonom o poljoprivredi (NN 118/2018), Pravilnikom o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji (NN 19/2016) s pripadajućim pod zakonskim propisima. Stoga svaki proizvođač (subjekt), prije nego se odluči uzgajati na ekološki način, treba dobro upoznati navedene zakonske odredbe. Uvjeti za ostvarivanje poticaja objašnjeni su u Pravilniku o provedbi izravne potpore i IAKS mjerama ruralnog razvoja za 2019. godinu (NN 21/2019) te Prilozima 1 – 4.

Ekološka proizvodnja obuhvaća primjenu agrotehničkih, mehaničkih, fizikalnih, bioloških i biotehničkih mjera na obradivim površinama i korištenje neobradivih površina na način kojim se trajno održava plodnost tla, kakvoća voda, otpornost bilja na štetočinje, biološka raznolikost, produktivnost, sposobnost obnavljanja i vitalnost u poljoprivrednim i šumskim ekološkim sustavima, a shodno lokalnim pedoklimatskim uvjetima. Ekološka biljna proizvodnja primjenjuje postupke pripreme i obrade tla koji omogućuju održavanje ili povećanje organske tvari tla, osiguravaju stabilnost i bioraznolikost tla, te sprječavaju zbijenost i eroziju tla.

Pri podizanju višegodišnjeg nasada treba voditi računa o izboru sorte (i podloge), ali i o načinima gnojidbe. Sadni materijal treba biti certificiran i potjecati iz ekološke proizvodnje. Pri izboru sorata preporuča se obratiti pozornost na očuvanje biološke raznolikosti te dati prednost zavičajnim (autohtonim) sortama. Uzgajati na ekološki način ili ne, osobna je odluka proizvođača. Osim znanja i iskustva u uzgoju, potrebno je i upoznati se i s načelima ekološke poljoprivredne proizvodnje, te surađivati s djelatnicima Javne poljoprivredne savjetodavne službe i Hrvatske poljoprivredne komore.

Monokultura se ublažava održavanjem i povećanjem plodnosti tla. Valja težiti sadnji drveća i grmlja na slobodnim prostorima koji povoljno utječu na korisne organizme i na stabilnost agroekološkog sustava. Smjese za zatravnjivanje trebaju biti što bogatije u vrstama tipičnim za određeno područje te leguminozama.

Plodnost i biološka aktivnost tla održava se uzgojem leguminoza i zelenom gnojidbom, te primjenom stajskog gnojiva ili organskog materijala (kompostiranog), iz ekološke proizvodnje. Dopušteno je korištenje biodinamičkih pripravaka. Gnojiva i poboljšivači tla mogu se koristiti samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji. Nije dopušteno koristiti mineralna dušična gnojiva.

Svi korišteni postupci za biljnu proizvodnju trebaju spriječiti ili smanjiti onečišćenje okoliša na najmanju moguću mjeru. U slučaju utvrđene ugroženosti poljoprivrednih kultura, sredstva za zaštitu bilja mogu se rabiti samo ako su odobrena za uporabu u ekološkoj proizvodnji.

Proizvodi za čišćenje i dezinfekciju u biljnoj proizvodnji koriste se samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji.

Za suzbijanje štetočinja u ekološkom uzgoju dopuštene su agrotehničke, mehaničke, fizikalne, biološke i biotehničke mjere. Pri izboru mjera suzbijanja prednost treba dati: uzgoju

otpornih ili tolerantnih sorta na štetočinke, sadnji zdravog i deklariranog ekološki uzgojenog sadnog materijala, primjeni agrotehničkih mjera koje ne pogoduju razvoju štetočinja (poticanje biološke raznolikosti, ujednačena gnojdba, navodnjavanje, upotrebi fizikalnih i mehaničkih mjera, upotrebi bioloških mjera (korisni kukci i grinje, mikroorganizmi antagonisti), upotrebi sredstava za ekološku zaštitu bilja prirodnog podrijetla (sumpor, bakar). Sredstva za ekološku zaštitu bilja se upotrebljavaju preventivno jer kad populacija štetnika, odnosno razvoj biljne bolesti prijeđe gospodarski prag štetnosti može biti prekasno.

Prvi stručni nadzor

Ekološka proizvodnja uspostavlja se sjetvom novog usjeva/podizanjem novog nasada ili pak prijelazom iz konvencionalne ili integrirane u ekološku proizvodnju kod već postojećih usjeva/nasada. Tijekom tog perioda poljoprivredno gospodarstvo mora proći prijelazno razdoblje.

Prijelazno razdoblje (konverzija) jest razdoblje prijelaza iz ne ekološke u ekološku proizvodnju tijekom kojeg se primjenjuju odredbe o ekološkoj proizvodnji određene Zakonom. Ovisno o vrsti proizvodnje prijelazno razdoblje traje do tri godine, a započinje najranije kada proizvođač svoje gospodarstvo uključi u sustav kontrole. Nakon donošenja odluke o uzgoju na ekološki način potrebno je odabrati kontrolno tijelo i prijaviti se istom.

Gospodarstvo prije svega mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava, upisan u sustav evidencije zemljišnih parcela - ARKOD koji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Nakon provedenog prvog stručnog nazora na gospodarstvu, subjekt uz zahtjev prilaže sljedeće dokumente:

1. Zapisnik o obavljenom stručnom nadzoru od strane ovlaštenog kontrolnog tijela;
2. Zapisnik o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta;
3. Državni biljeg u iznosu od 70,00 kuna

Ekološka proizvodnja na poljoprivrednom gospodarstvu podliježe stručnom nadzoru u svim dijelovima proizvodnje. Proizvodnja prerađene ekološke hrane, provodi se odvojeno u vremenu ili prostoru od hrane koja nije ekološka. Ekološki proizvod mora biti propisano označen da se ne bi pomiješao ili zamijenio s drugim (konvencionalnim) proizvodom sukladno pozitivnim propisima definiranim ranije navedenim Uredbama. Pakiranje, rukovanje i skladištenje ekoloških proizvoda provodi se vremenski i prostorno odvojeno od drugih proizvoda. Proizvođač je dužan voditi zapise o proizvodnji i knjigovodstvo temeljeno na upisima i/ili potvrdama na osnovi kojih je kontrolnom tijelu moguća provjera podrijetla, vrste i količine svih kupljenih, korištenih materijala i njihova uporaba. O količinama proizvoda koje se izravno prodaju krajnjem korisniku proizvođač mora voditi evidenciju.

Nakon obavljenog stručnog nadzora kontrolno tijelo izdaje potvrđnicu poljoprivrednom proizvođaču. Potvrđnica (certifikat) je isprava kojom ovlašteno kontrolno tijelo u ekološkoj proizvodnji potvrđuje da su proizvodnja, prerada ili usluga na proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji sukladni s propisanim temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju. Potvrđnicu poljoprivredni proizvođač dobiva svake godine, ukoliko je nad gospodarstvom napravljen stručni nadzor, bez obzira na status proizvoda na potvrđnici. Postupak potvrđivanja sukladnosti temelji se na zapisnicima (izvješćima) o obavljenom stručnom nadzoru kontrolnog tijela i pripadajućoj dokumentaciji ispitnih laboratorija.

Broj nadzora ovisi o vrsti proizvodnje. Osim prvog stručnog nadzora najmanje jednom godišnje kontrolno tijelo može obaviti sveobuhvatni pregled proizvodne jedinice. Ako kontrolno tijelo posumnja u ispravnost ili vjerodostojnost određenog proizvoda, šalje uzorak na analizu. Vrsta analiza ovisi o vrsti i uvjetima proizvodnje.